

УДК 378.147:792.8.071.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-1-31>**Ліна БОРОДІЙ,***orcid.org/0000-0002-2589-9708*

викладач кафедри хореографії

Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

(Київ, Україна) *l.borodii@kubg.edu.ua***Альона СТЕЦЕНКО,***orcid.org/0000-0003-0557-441X*

викладач кафедри хореографії

Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

(Київ, Україна) *a.stetsenko@kubg.edu.ua*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО РЕПЕТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджено особливості підготовки студентів-хореографів до репетиційної діяльності. Проаналізовано науково-методичні праці з проблем професійної підготовки майбутніх хореографів у закладах вищої освіти. Виявлено малодосліджені аспекти підготовки студентів до репетиційної діяльності у дитячих хореографічних колективах. Визначено актуальність теоретичного дослідження цієї проблеми. Охарактеризовано основні положення освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів хореографії в університеті. Окреслено сферу професійної діяльності та завдання фахової підготовки майбутніх хореографів, кваліфікаційні вимоги та методи навчання студентів. Проаналізовано погляди науковців щодо професійних та особистісних якостей керівника хореографічного колективу. Наведено поради педагогів-практиків щодо специфіки роботи з аматорськими дитячими хореографічними колективами. Визначено роль професіоналізму, професійної компетентності та педагогічної майстерності керівника у творчому розвитку хореографічного колективу. Розроблено структуру та визначено зміст репетиційної діяльності керівника дитячого хореографічного колективу, який мають засвоїти студенти: 1) самостійна підготовча робота керівника до проведення репетиції; 2) підготовча робота з концертмейстером; 3) методика проведення робочої репетиції; 4) організація та проведення репетиції перед концертним виступом колективу. Визначено основні види репетиційної діяльності керівника дитячого хореографічного колективу: підготовчо-аналітична, організаційно-педагогічна, художньо-творча. Виявлено особливості підготовки майбутніх хореографів до репетиційної діяльності: різний рівень доуніверситетської хореографічної підготовки студентів; пріоритетність практичних видів фахової підготовки; міждисциплінарний взаємозв'язок у формуванні досвіду репетиційної діяльності; колективна співтворчість студентів у навчальному хореографічному колективі; зацікавленість викладача і студентів у результатах спільної творчої діяльності; взаємозв'язок освітньої та концертно-сценічної діяльності студентів у формуванні виконавської майстерності та професійного досвіду.

Ключові слова: майбутні хореографи, фахова підготовка студентів-хореографів, керівник хореографічного колективу, дитячий хореографічний колектив, зміст репетиційної роботи, види репетиційної діяльності.

Lina BORODII,*orcid.org/0000-0002-2589-9708*

Lecturer at the Department of Choreography

Institute of Arts of the Borys Grinchenko Kyiv University

(Kyiv, Ukraine) *l.borodii@kubg.edu.ua***Alona STETSENKO,***orcid.org/0000-0003-0557-441X*

Lecturer at the Department of Choreography

Institute of Arts of the Borys Grinchenko Kyiv University

(Kyiv, Ukraine) *a.stetsenko@kubg.edu.ua*

THE SPECIFICS OF PREPARING FUTURE CHOREOGRAPHERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS FOR REHEARSAL ACTIVITY

This article explores the peculiarities of preparing choreography students for rehearsal activity. Scientific and methodical works on the problems of professional training of future choreographers in higher education institutions are

analyzed. The understudied aspects of students' preparation for rehearsal activity in children's choreographic groups are revealed. The topicality of theoretical research of this problem is defined. The main provisions of the educational and professional training programme for bachelors in choreography at the university are described. The scope of professional activity and tasks of professional training of future choreographers, qualification requirements and training methods for students are outlined. The views of scholars concerning professional and personal qualities of a choreographic team leader are analysed. Advices of pedagogical practitioners on the specifics of work with amateur children's choreographic groups are given. The role of professionalism, professional competence and pedagogical mastery of the leader in the creative development of a choreographic group is defined. The structure and content of the rehearsal activities of the director of a children's choreographic group are developed for students: 1) the leader's own preparatory work for the rehearsal; 2) preparatory work with the accompanist; 3) methodology of working rehearsal; 4) organisation and conduct of the rehearsal before the concert performance. The main types of rehearsal activity of the head of a children's choreographic group are defined: preparatory-analytical, organisational-pedagogical, artistic-creative. The peculiarities of preparing future choreographers for rehearsal activities are revealed: different level of pre-university choreographic training of students; priority of practical types of professional training; interdisciplinary interconnection in the formation of rehearsal experience; collective co-operation of the students in the choreography study group; interest of teacher and students in the results of joint creative activity; interrelation of educational and concert-stage activity of students in formation of performance mastery and professional experience.

Key words: future choreographers, professional training of students-choreographers, the head of a choreography group, children's choreography group, content of rehearsal work, types of rehearsal activity.

Постановка проблеми. Розвиток хореографічного мистецтва та хореографічної освіти в Україні завжди зумовлювався діяльністю яскравих особистостей минулого й сучасності – танцівників, балетмейстерів-постановників, педагогів-хореографів, творчість яких відзначається високим рівнем професійної майстерності, оригінальністю стилю роботи та є зразком для наслідування.

Безперечним є той факт, що від професійної майстерності й фахової компетентності керівника залежить ефективність репетиційного процесу та успішність діяльності будь-якого хореографічного колективу (професійного, аматорського чи навчального). Саме тому підготовка студентів хореографічних спеціальностей до репетиційної діяльності набула *актуальності* в теорії і практиці хореографічної освіти.

Аналіз досліджень. Сучасними вітчизняними науковцями вже досліджено теоретичні основи хореографічного мистецтва та різні аспекти фахової підготовки студентів-хореографів у закладах вищої освіти, зокрема: компетентнісні засади професійної підготовки майбутніх хореографів у класичному університеті (Т. Медвідь); особливості професійної підготовки майбутніх учителів-хореографів у системі педагогічної освіти (Т. Благова, Т. Повалій); методика роботи з хореографічним колективом (О. Голдріч, О. Мартиненко, О. Плахотнюк та інші); модель професійної підготовки керівника дитячого хореографічного колективу (Т. Царик). Проте проблема підготовки студентів спеціальності «Хореографія» до репетиційної діяльності недостатньо розроблена в теоретичному і методичному аспектах і потребує окремого дослідження.

Мета статті – проаналізувати зміст репетиційної роботи керівника дитячого хореографічного

колективу та визначити особливості підготовки студентів-хореографів до репетиційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Дослідження особливостей підготовки майбутніх хореографів до репетиційної діяльності ми здійснюємо з урахуванням накопиченого науково-методичного і практичного досвіду у галузі хореографічної освіти, а також із дотриманням вимог освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів хореографії у закладах вищої освіти.

Професійна підготовка майбутніх бакалаврів хореографії в університеті здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності і має на меті підготовку фахівців у сфері виконавського (хореографічного) мистецтва, викладачів і методистів у галузі початкової мистецької та позашкільної освіти. У навчанні студентів-хореографів основний акцент робиться на: різноманітності видів хореографічного мистецтва та їхньому зв'язку із соціокультурними явищами; єдності хореографічної теорії і практики; засвоєнню основних принципів створення хореографічного твору; опануванні методики роботи з дитячими хореографічними колективами. До основних методів і методик навчання студентів у хореографічних класах, передбачених освітньо-професійною програмою, віднесено: ситуаційні методики (для формування вміння проводити аналіз конкретної проблеми і знаходження альтернативної дії); метод моделювання професійної реальності (з метою моделювання професійної діяльності керівника дитячого хореографічного колективу); метод тренінгу (для формування професійних знань, умінь і навичок); метод проектування творчого продукту (повний цикл його виконання – від задуму до реалізації) тощо. А однією із фахових компетентностей майбутнього бакалавра

хореографії є «здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу» (Освітньо-професійна програма, 2017: 8).

Зауважимо, що саме репетиційна діяльність є одним із найскладніших аспектів роботи керівника хореографічного колективу (як професійного, так і навчального та аматорського).

Ураховуючи основні вимоги освітньо-професійної програми до підготовки студентів-хореографів в університеті та науково-методичні напрацювання педагогів-практиків ми маємо визначити зміст репетиційної роботи керівника дитячого хореографічного колективу з метою його моделювання на теоретичних і практичних заняттях з фаху, що, на нашу думку, забезпечить ефективність підготовки студентів до репетиційної діяльності у хореографічних колективах закладів початкової мистецької та позашкільної освіти.

Відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів хореографії теоретичні й методичні знання, практичні уміння й навички, необхідні для репетиційної діяльності керівника хореографічного колективу, студенти здобувають на заняттях із фахових дисциплін (історія хореографічного мистецтва; методика роботи з хореографічним колективом; класичний танець; сучасний танець; народно-сценічний танець; сучасний бальний танець; історико-побутовий та соціальний танець; хореографічний ансамбль; мистецтво балетмейстера; акторська майстерність та режисура в хореографії; музика в хореографії; сценічний костюм та основи сценографії), а також закріплюють у процесі проходження виробничої практики у професійних хореографічних колективах, школах мистецтв, хореографічних школах та студіях, центрах дитячої та юнацької творчості.

Успішність підготовки студентів до репетиційної роботи з хореографічним колективом залежить від професійного спрямування освітнього процесу в хореографічних класах. Викладачі фахових дисциплін мають орієнтувати студентів на широкий спектр майбутньої професійної діяльності, формувати у них відповідні фахові компетентності та основи професіоналізму.

Т. Царик зазначає, що професіоналізм педагога-хореографа зумовлений широкою палітрою ерудиції, умінням викладати навчальний матеріал з урахуванням психолого-педагогічних особливостей вихованців. Він (педагог) повинен чітко й однозначно формулювати цілі та завдання теоретичного чи практичного заняття, оцінювати форми впливу танцювального мистецтва на духо-

вний світ сучасної людини. Керуючи розумовою діяльністю учасників танцювального колективу педагог-хореограф систематично підвищує власний інтелектуальний рівень, прагне до самовдосконалення та творчої самореалізації, розширює діапазон художньо-естетичних інтересів, зосереджує увагу на свободі танцівників та їхньому ентузіазмі, цілеспрямовано формує атмосферу взаємної поваги, виховує повагу до слова, забезпечує індивідуальний підхід до кожного вихованця (Царик, 2013).

Керівник дитячого хореографічного колективу, як зауважує Т. Царик, має навчити вихованців сприймати об'єкт естетично, бачити й розуміти сутність і глибинний зміст художнього твору, через емоції передавати побачене. Педагог повинен розвивати здатність аналізувати естетичні об'єкти: хореографічні рухи, ритмічні образи в музиці, вчити знаходити потрібний сценічний грим до танцю, підбирати костюм для виконання хореографічного номера; вчити давати обґрунтовану естетичну оцінку танцю; висловлювати власні думки щодо його виконання; відображати рухами образний характер музики; передавати мімікою, жестами, позами різноманітну гаму почуттів. Керівникові колективу мають бути притаманні професійна компетентність та висока мораль, педагогічне мислення та культура спілкування, вимогливість до себе та учнів. Керівник дитячого хореографічного колективу повинен: знати теорію, методику та історію хореографічного мистецтва; мати поняття музичної основи, історії костюма, образотворчого мистецтва; володіти навичками режисера-постановника, танцюриста, сценографа; пропагувати кращі зразки вітчизняного та світового хореографічного мистецтва; розвивати індивідуальність своїх вихованців (Царик, 2013).

Є. Зермакова вважає, що керівник хореографічного колективу має бути передовою людиною свого часу, людиною високої культури, яка досконало володіє основами професійної майстерності. Від його світогляду та естетичних позицій залежать напрями творчості всього творчого колективу. Керівник хореографічного колективу має розбиратися у складних явищах сучасного мистецтва, відрізнити прогресивні тенденції від помилкових, шкідливих, має мислити хореографічними образами, бути психологом і педагогом. Авторка, як педагог-практик, зазначає, що, на відміну від професійних колективів і театрів, у невеликих хореографічних колективах є один штатний балетмейстер, який є і автором, і постановником, і репетитором, і художнім керівником в одній особі, який має володіти допитливим розумом і жагою

до знань, займатися самоосвітою, виховувати в собі кращі якості (Зермакова, 2013).

Ефективність репетиційної роботи у хореографічному колективі великою мірою залежить від педагогічної майстерності його керівника. Н. Бугаєць трактує педагогічну майстерність керівника хореографічного колективу як доведені до високого рівня досконалості знання, уміння, навички, володіння різними принципами, методиками, спрямованими на забезпечення ефективності освітнього процесу в хореографічному колективі (Бугаєць, 2009).

О. Мартиненко визначає педагогічну майстерність хореографа як уміння володіти педагогічною технікою, яка включає дві групи компонентів. Перша група пов'язана з умінням педагога управляти своєю поведінкою (емоціями, настроєм), прояв соціально-перцептивних здібностей; володіння технікою мови; виразна демонстрація вихованцям певних почуттів, суб'єктивного ставлення до тих чи інших дій вихованців; уміння пізнавати їхній внутрішній душевний стан. Друга група передбачає вміння педагога впливати на особистість вихованця і колектив та розкриває процесуальний аспект навчання й виховання: дидактичні, організаційні, конструктивні, комунікативні вміння; технологічні прийоми висування вимог, керування педагогічним спілкуванням тощо. Одним із основних показників педагогічної майстерності є педагогічний такт. Його сутність полягає в педагогічно доцільному ставленні та впливі педагога на вихованців, дотриманні почуття міри у спілкуванні з ними, у вмінні налагоджувати продуктивний стиль спілкування в педагогічному процесі та пошані до особистості (Мартиненко, 2020: 43).

Професійну компетентність педагога-хореографа дослідниця тлумачить як прагнення до фахового зростання, творче ставлення до мистецтва, достатній рівень виконавської майстерності, дотримання педагогічної етики, вільне володіння державною мовою. Педагог-хореограф має володіти низкою особистісних якостей, до яких можна віднести об'єктивну самооцінку професійної підготовки, любов до дітей, працелюбність, розвинену уяву, незалежність творчого мислення, цілеспрямованість, відповідальність, самокритичність, вимогливість до себе та впевненість у собі, комунікабельність, спостережливість, енергійність, суспільну активність, витриманість, принциповість, охайність, доброзичливість, ерудованість, організаційні вміння та моральну стійкість (Мартиненко, 2020: 45).

Професійну діяльність керівника хореографічного колективу О. Мартиненко характеризує як

багатоаспектну і визначає низку функцій, які він має виконувати: 1) організаційно-керівна (керівник-хореограф виступає організатором колективу і забезпечує його функціонування); 2) навчально-виховна (керівник навчає виконавської майстерності та відповідає за духовно-естетичне виховання учнів); 3) розвивальна (керівник відповідає за всебічний розвиток учнів шляхом рівноцінного фізичного, емоційного, естетичного, інтелектуального, креативного виховання); 4) балетмейстерська (керівник є головним балетмейстером-постановником, за винятком колективів, у яких працюють запрошені балетмейстери); 5) репетиторська (керівник здійснює репетиційний процес, виконуючи функції головного педагога-репетитора); 6) концертно-виконавська (керівник планує та здійснює виступи на концертах, виховних та суспільних заходах, бере участь у конкурсах, фестивалях (Мартиненко, 2020: 45).

Основною ланкою усієї навчальної, організаційно-методичної та виховної роботи з дитячим хореографічним колективом є репетиція. Репетицію розглядають як складний художньо-педагогічний процес, в основі якого лежить колективна творча діяльність, що передбачає певний рівень підготовки учасників.

Щодо рівня хореографічної підготовки учасників дитячих аматорських (як і студентських навчальних) хореографічних колективів, то він у більшості випадків є різним, що потребує від керівника особливої майстерності у формуванні виконавських умінь і навичок танцівників. Головне завдання проведення репетиції полягає в тому, щоб учасникам з належною хореографічною підготовкою було цікаво, а завдання для менш підготовлених були посилюючими. У цьому сенсі слід говорити про авторські методики викладачів-хореографів, які творчо підходять до репетиційного процесу і здатні обирати ефективні форми, методи, прийоми і стиль роботи з колективом, які відповідають їхній індивідуальній творчій манері і професійному іміджу.

З такими особливостями репетиційної діяльності студенти мають змогу ознайомитись у процесі проходження навчальної та виробничої практики, вивчаючи й аналізуючи досвід роботи різних колективів та їхніх керівників.

Пріоритетного значення у проходженні практики в дитячих хореографічних колективах набуває методична підготовленість студентів. Методичний аспект роботи керівника хореографічного колективу знайшов відображення у науково-методичних працях і навчальних програмах О. Голдрича, О. Мартиненко, О. Плахотнюка, Т. Повалій,

О. Хендрик та інших, у яких наведено матеріал щодо репетиційної роботи з дітьми різних вікових груп, зміст постановочної роботи, особливості художньо-творчого процесу в хореографічному колективі; визначено структуру, види й форми організації хореографічних занять; наведено необхідну для опрацювання фахову літературу.

На основі аналізу науково-методичних праць, навчальних програм із хореографічних дисциплін та власного практичного досвіду ми розробили *структуру* та визначили *зміст репетиційної діяльності* керівника дитячого хореографічного колективу, який студенти мають засвоїти у процесі навчання в університеті.

1. Самостійна підготовча робота керівника до проведення репетиції:

- визначення мети і завдань репетиції; планування ходу репетиції та послідовності виконання її завдань;

- підбір хореографічних творів та композицій для кожної репетиції з урахуванням фізичного навантаження для танцівників певної вікової категорії;

- прослуховування музичного матеріалу та добір відповідних методів роботи над художніми образами хореографічних творів;

- педагогічно доцільний вибір вправ для тренажу та етюдів з урахуванням виконавських прийомів та елементів хореографічних творів, відібраних для репетиції; прогнозування виконавських труднощів та методів їх подолання.

2. Підготовча робота з концертмейстером:

- підбір музичного матеріалу для тренажу та хореографічних творів;

- узгодження характеру музичного супроводу, темпів, динаміки, агогіки та акцентуації у вправах та хореографічних творах;

- визначення міри музичної імпровізації та дотримання концертмейстером авторського тексту певного музичного твору (або кількох творів, що застосовуються в одній хореографічній композиції);

- ознайомлення концертмейстера із спеціальною термінологією, системою репетиційних жестів і сигналів керівника хореографічного колективу, застосування яких заощаджує репетиційний час.

3. Методика проведення робочої репетиції:

- перевірка стану репетиційної зали/аудиторії (провітрене приміщення, вимита підлога; наявність необхідного для репетиції обладнання – тренувальних станків, дзеркал, звуковідтворювальної апаратури, музичних інструментів);

- організаційно-виховний аспект (перевірка присутності учасників колективу та наявності у них репетиційної форми (бажано однорідної); за необхідності – заміна виконавців у певних хорео-

графічних творах; виховання елементарної і творчої дисципліни, відповідальності й колективізму; формування комунікативних навичок та культури спілкування у творчому колективі; вимоги до зовнішнього вигляду – постава, хода, тренажний костюм, зачіска тощо);

- тренаж (екзерсис біля станка та на середині зали; вправи на різні види техніки; розвиток м'язової системи та пластичності рухів; виховання музикальності й артистизму); ілюстрація (показ) керівником різних виконавських прийомів та пояснення техніки їх виконання; концентрація уваги та одночасний контроль за роботою усіх танцівників; творча взаємодія з концертмейстером; забезпечення сприятливого психологічного клімату та створення на репетиції обстановки творчого піднесення;

- робота над хореографічними творами відповідно до плану роботи колективу (робота з окремими виконавцями та групами ансамблю над складними елементами; дотримання малюнку танцю та логічна побудова його епізодів; доцільна організація та систематизація руху танцівників відповідно до характеру музики; відчуття метроритму музичного супроводу; контроль за темпоритмічною синхронністю танцювальних рухів; змістова відповідність композиції танцю формі музичного твору; робота над драматургією танцю – експозицією, зав'язкою, кульмінацією, розв'язкою; робота над художньо достовірним відтворенням характеру образів хореографічного твору відповідно до стилю й жанру);

- підведення підсумків репетиції (аналіз роботи колективу в цілому та окремих його учасників щодо виконання поставлених завдань; визначення проблемних аспектів, що потребують доопрацювання на наступній репетиції; завдання для самостійної роботи танцівників над певними видами техніки; подяка колективу за роботу на репетиції).

4. Організація та проведення репетиції перед концертним виступом колективу:

- планування репетиції та концертного виступу колективу; побудова програми з урахуванням художнього змісту та раціонального чергування номерів, фізичного навантаження на виконавців та необхідності зміни костюмів для наступного номеру;

- перевезення костюмів та реквізиту до місця концертного виступу (організація роботи костюмерів, замовлення транспорту, погрузка тощо);

- дотримання нормативних вимог щодо правил безпеки при перевезенні учасників дитячого хореографічного колективу;

– оформлення сцени (підготовка покриття сцени та нанесення розмітки; контроль за встановленням декорацій; перевірка роботи освітлення, куліс тощо);

– надання звукорежисеру програми виступу колективу та плей-листа (playlist);

– робота із художником по світлу (узгодження світлової партитури виступу колективу та її реалізація в ході репетиції);

– розміщення учасників колективу у гримерних кімнатах або в інших спеціально відведених для цього приміщеннях; пояснення правил поведінки у процесі репетиції та концертного виступу;

– проведення репетиції на сцені (перевірка готовності учасників колективу – костюми, взуття, аксесуари тощо; психологічна настанова керівника щодо роботи на сцені; адаптація учасників колективу до нових умов – розміру сцени, яскравого освітлення, акустики сцени та залу, присутності на репетиції керівників та учасників інших танцювальних колективів; створення умов для швидкого переодягання костюмів під час концерту; забезпечення творчої атмосфери та необхідного темпоритму репетиції);

– виховання в учасників колективу культури поведінки за кулісами під час генеральної репетиції; чітке визначення куліси для виходу на сцену та зі сцени для виконавців кожного номеру з метою уникнення зіткнень учасників концерту в одній кулісі;

– сценічне виконання хореографічних творів (мобілізація зусиль і творчої активності танцівників для сценічного втілення художніх образів твору засобами набутих умінь і навичок; формування у юних танцівників артистизму та сценічної культури);

– аналіз сценічної роботи колективу та коректне висловлення керівником зауважень щодо сценічного руху танцівників – виходу на сцену, дотримання ліній та дистанції, міміки й жестів, синхронності у виконанні поклону тощо; акцентування уваги учасників колективу на основних організаційних та виконавських моментах, яких слід дотримуватись під час концертного виступу.

Зазначимо, що наведений вище узагальнений зміст репетиційної діяльності відображає специфіку роботи як керівників дитячих, так і студентських навчальних хореографічних колективів.

На основі змісту та специфіки роботи керівника дитячого хореографічного колективу ми визначили основні види його репетиційної діяль-

ності: 1) підготовчо-аналітична; 2) організаційно-педагогічна; 3) художньо-творча.

Підготовка майбутніх хореографів до репетиційної діяльності здійснюється в освітньому процесі закладу вищої освіти і має свої *особливості*:

– різний рівень доуніверситетської хореографічної підготовки студентів (навчання на одному курсі студентів, що закінчили до вступу в університет школи мистецтв, центри дитячої та юнацької творчості, приватні хореографічні школи, брали участь у аматорських хореографічних ансамблях та мають різний рівень сформованості фахових умінь і навичок);

– пріоритетність практичних видів фахової підготовки студентів-хореографів (більше 80% аудиторних годин із хореографічних дисциплін відведено навчальним планом на практичні заняття);

– міждисциплінарний взаємозв'язок (теоретичних, методичних і практичних фахових дисциплін) у формуванні в студентів досвіду репетиційної діяльності;

– колективна співтворчість студентів у навчальному хореографічному колективі; зацікавленість викладача і студентів у результатах спільної творчої діяльності;

– взаємозв'язок освітньої та концертно-сценічної діяльності студентів у формуванні виконавської майстерності та професійного досвіду.

Урахування означених особливостей в організації освітнього процесу в хореографічних класах та орієнтація на зміст роботи керівника хореографічного колективу забезпечать формування у студентів фахової компетентності, практичного досвіду репетиційної діяльності, готовності до роботи у професійних хореографічних колективах та закладах початкової мистецької і позашкільної освіти.

Висновки. Аналіз та узагальнення науково-методичного і практичного досвіду в галузі хореографічного мистецтва й хореографічної освіти дає підстави стверджувати, що: 1) репетиційна діяльність є одним із найскладніших аспектів роботи керівника хореографічного колективу; 2) досвід репетиційної діяльності необхідно формувати у процесі навчання майбутніх хореографів у закладах вищої освіти; 3) особливості підготовки студентів-хореографів до репетиційної діяльності зумовлені вимогами освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів хореографії та специфікою репетиційної роботи керівника хореографічного колективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Благова Т.О. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів-хореографів у системі педагогічної освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2010. Вип. 50. С. 72–76.

2. Бугаєць Н.А., Волчукова В.М., Пінчук М.С. Методика роботи з хореографічним колективом : навч. посіб. Харків : ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2009. 99 с.
3. Голдрич О.С. Методика роботи з хореографічним колективом : посібник для студентів-хореографів навчальних закладів України I – II рівнів акредитації. Вид. 2е, випр. та доп. Львів : Сполом, 2007. 72 с.
4. Зермакова Є.М. Необхідні засади професійної підготовки майбутніх хореографів у класичному університеті хореографічних колективів : URL : <https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=652420>.
5. Малютіна Г.І. Постановча робота : метод. рекомендації. *На урок : освітній проєкт, 2018* : URL : <https://naurok.com.ua/metodichni-rekomendaci-postanovcha-robota-28021.html>.
6. Мартиненко О. Методика роботи з хореографічним колективом: теорія і практика : підручник для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальностей 024 «Хореографія», 014 «Середня освіта (Хореографія)». Мелітополь, 2020. 390 с.
7. Медвідь Т.А. Компетентнісні засади професійної підготовки майбутніх хореографів у класичному університеті. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.* 2018. № 2. С. 234–238.
8. Освітньо-професійна програма 024.00.01 «Хореографія (за видами)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Галузь знань: 02 Культура і мистецтво. Спеціальність: 024 Хореографія / *Київський університет імені Бориса Грінченка.* Київ, 2017. 17 с.
9. Плахотнюк О.А. Методика роботи з хореографічним колективом : навчальна програма. Галузь знань 02 «Культура і мистецтво». Спеціальність 024 «Хореографія» / *Львівський національний університет імені Івана Франка.* Львів, 2018. 26 с.
10. Пovalій Т.Л. Основи хореографії з методикою викладання : практикум з хореографічної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Суми, 2016. 52 с.
11. Силабус навчальної дисципліни «Методика роботи з хореографічним колективом» для студентів денної та заочної форми навчання галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 024 «Хореографія» / уклад. О.А. Плахотнюк, А.А. Яцеленко. *Львівський національний університет імені Івана Франка.* Львів, 2021. 18 с.
12. Силабус навчальної дисципліни «Мистецтво балетмейстера» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 024 Хореографія освітньої програми «Сучасна хореографія» / уклад. О. Хендрік. Харків : ХДАК, 2020. 22 с.
13. Царик Т.М. Модель професійної підготовки керівника дитячого хореографічного колективу : URL : <https://int-konf.org/en/2013/suchasnij-sotsiokulturnij-prostir-2013-18-20-09-2013-r/491-tsarik-t-m-model-profesijniji-pidgotovki-kerivnika-dityachogo-khoreografichnogo-kolektivu>.

REFERENCES

1. Blahova T.O. Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv-khoreohrafov u systemi pedahohichnoi osvity [Peculiarities of the professional training of future choreography teachers in the teacher education system]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka.* 2010. Vyp. 50. ss. 72–76 [in Ukrainian].
2. Buhayets N.A., Volchukova V.M., Pinchuk M.S. Metodyka roboty z khoreohrafichnym kolektyvom [Methodology for working with a choreographic team] : navch. posib. Kharkiv : KHNPu im. H. S. Skovorody, 2009. 99 s. [in Ukrainian].
3. Holdrych O.S. Metodyka roboty z khoreohrafichnym kolektyvom [Methodology for working with a choreographic team] : posibnyk dlia studentiv-khoreohrafov navchalnykh zakladiv Ukrainy I – II rivniv akredytatsii. Vyd. 2-e, vypr. ta dop. Lviv : Spolom, 2007. 72 s. [in Ukrainian].
4. Zermakova YE.M. Neobkhidni umovy dlia roboty z khoreohrafichnym kolektyvom [Prerequisites for working with a choreographic group] : metod. rekomendatsii dlia kerivnykiv khoreohrafichnykh kolektyviv. URL : <https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=652420> [in Ukrainian].
5. Maliutina H.I. Postanovcha robota [Staging work] : metod. rekomendatsiyi. URL : <https://naurok.com.ua/metodichni-rekomendaci-postanovcha-robota-28021.html> [in Ukrainian].
6. Martynenko O. Metodyka roboty z khoreohrafichnym kolektyvom: teoriya i praktyka [Methodology for working with a choreographic group: Theory and practice] : pidruchnyk dlya zdobuvachiv pershoho rivnya vyshchoyi osvity spetsialnostey 024 «Khoreohrafiya», 014 «Serednya osvita (Khoreohrafiya)». Melitopol, 2020. 390 s. [in Ukrainian].
7. Medvid T.A. Kompetentnisni zasady profesiinoi pidhotovky maybutnikh khoreohrafov u klasychnomu universyteti [Competency principles of future choreographers' professional training in classical university]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv.* 2018. Nr. 2. ss. 234–238 [in Ukrainian].
8. Osvitno-profesiina prohrama 024.00.01 «Khoreohrafiya (za vydamy)» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [Educational and Professional Programme 024.00.01 «Choreography (by type)» First (Bachelor) Level of Higher Education]. Haluz znan: 02 Kultura i mystetstvo. Spetsialnist: 024 Khoreohrafiia / *Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka.* Kyiv, 2017. 17 s. [in Ukrainian].
9. Plakhotnyuk O.A. Metodyka roboty z khoreohrafichnym kolektyvom [Methodology for working with a choreographic group] : navchalna prohrama. Spetsialnist 024 «Khoreohrafiia» / *Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka.* Lviv, 2018. 26 s. [in Ukrainian].
10. Povalii T.L. Osnovy khoreohrafiyi z metodykoyu vykladannya [Fundamentals of choreography in teaching methodology] : praktykum z khoreohrafichnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoii shkoly. Sumy, 2016. 52 s. [in Ukrainian].
11. Sylabus navchalnoi dystsypliny «Metodyka roboty z khoreohrafichnym kolektyvom» [Silabus of the discipline «Methodology for working with a choreographic group»] dlia studentiv dennoi ta zaочноi formy navchannia haluzi znan 02 «Kultura i mystetstvo» spetsialnosti 024 «Khoreohrafiia» / uklad. O.A. Plakhotnyuk, A. A. Yatselenko. *Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka.* Lviv, 2021. 18 s. [in Ukrainian].
12. Sylabus navchalnoi dystsypliny «Mystetstvo baletmeistera» [Silabus of the discipline «The Art of the Ballet Master»] pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity haluzi znan 02 «Kultura i mystetstvo» spetsialnosti 024 «Khoreohrafiia» osvitnoi prohramy «Suchasna khoreohrafiia» / uklad. O. Khendryk. Kharkiv : KHDAK, 2020. 22 s. [in Ukrainian].
13. Tsaryk T.M. Model profesiinoi pidhotovky kerivnyka dytiachoho khoreohrafichnogo kolektyvu [Model of professional training for the leader of a children's choreographic group] : URL : <https://int-konf.org/en/2013/suchasnij-sotsiokulturnij-prostir-2013-18-20-09-2013-r/491-tsarik-t-m-model-profesijniji-pidgotovki-kerivnika-dityachogo-khoreografichnogo-kolektivu> [in Ukrainian].